

XABIER PLAZA SUITZAN BIZI DEN HERNANIARRA:

Xabier Plaza hernaniarra Suitzan bizi da bere bikotea eta alabarekin. Euskal Herriarekin alderatuta ezberdina dela nabarmendu du, han oso organizatuak direla uste du. Herrimina ere sentitzen du noizean behin.

Irati Sarasua Arabaolaza

Suitzan bizi zara gaur egun. nolakoa izan da azken urteotako esperientzia?

Ni arkitektura ikasten ari nintzen Donostian, eta 2001ean Erasmus egiteko aukera izan nuen. Suitzara joan nintzen arkitektura aldetik oso interesgarria iruditzen zitzaidalako, Geneban egon nintzen zehazki.

Oso gustura egon nintzen. 23 urte nituen, eta lehenengo egunak gogorrak izan ziren, zailak. Nik frantsesez hitz egiten ia ez nekien, Suitzara nindoala jakitean hilabetez ikasi nuen, baina hara joatean ikusi nuen ez nuela maila handirik. Hasiera zaila izan bazen ere, gero oso ongi

pasatu genuen. Ikasleen erresidentzia batean egon nintzen, eta han kuadrilla handi bat nuen, 20-30 pertsona inguru ginen: italiarrak, espainiarrak, frantsesak, suitzarrak eta euskaldunak.

Erasmus bizitza egin nuen denbora horretan: festa asko, eta pixka bat ikasi. Ongi pasatu genuen. Horrez gain, unibertsitatean aukera eman ziguten azkeneko kurtsoa eta ikasketa amaierako proiektua egiteko.

Donostiatik sei ikasle joan ginen eta lau geratu ginen amaierako ikasketak egiten. Lau horietatik hiruk lana lortu genuen Erasmuseko urtea amaitu aurretik. Praktikak ziren, baina ordaindu egiten ziguten, justu-justu han bizitzeko adina zen, askoz gehiago ere ez, baina zerbait bazen. Aukera hori ikusita han geratu ginen.

Azkenean praktikan bi urte egon nintzen, ondoren beste lan bat aurkitu nuen eta han lau urtez aritu nintzen. Guztira Geneban zazpi urte pasatu nituen. Urte haietan nire emaztea ezagutu nuen ikasleen erresidentzian. Bera biologian doktorea da, Erroman egin zituen ikasketak eta gero doktoratua egiteko nazioarteko beka bat irabazi zuen. Doktoratua egiten ari zela ezagutu genuen elkar.

Zazpi urte horien ostean zer egin zenuten?

Madrilera joan ginen. Postdokatua egiteko aukera izan zuen nire bikoteak, aukera asko zituen, eta aukera onena Madrilera joatea zela zirudien. Onkologikoko Nazioarteko Zentroan (CENIOS) eskaini zioten aukera. Ni ere hara joan nintzen, Madrilen familia dudalako, eta Euskal Herri hurbiltzea zelako gure asmoa. Unibertsitateko jendeak esaten zidan lan gutxi eta gaizki ordaindua zegoela. Ni Madrilen zerbait bilatzen saiatu nintzen baina ez nuen aurkitu. Han hamar hilabete inguru pasatu genituen, baina bera ere ez zegoen gustura, eta Suitzara itzultzea

erabaki genuen. Ezagutzen genuen lekua zen, eta gainera, Europako gainerako lekuekin alderatuta egoera askoz ere hobea zen. Hara joan ginenerako lana egiteko hiru aukera nituen, eta horien artean aukeratu ahal izan nuen.

“SUITZARA JOAN GINENERAKO LANA EGITEKO HIRU AUKERA NITUEN, ETA HORIEN ARTEAN AUKERATU AHAL IZAN NUEN”.

Zein egoera ekonomiko bizi du Suitzak gaur egun?

Euskal Herriak baino askoz ere hobea. Lau urte daramatzagu hemen, eta lanean aritu gara biak denbora honetan. Oso ezberdina da hemengo egoera, hemen langabezia ere ia ez dago. Jende gehiena lanean dago; Suitza guztian %4 inguruan dabil langabezia tasa. Ni Lausanen bizi naiz eta bertako tasa hori da.

Kanpoan egonda, nola ikusten duzu Euskal Herriko egoera?

Zaila. Hori da hitza. Saiatzen naiz Interneten bidez informatzen, eta Euskal Herriko egoeraz senideekin eta lagunekin ere hitz egiten dut, eta zail ikusten dut. Beste lurralde batzuekin alderatuta, hala ere, ekonomikoki ez dago hain gaizki oraingoz.

Euskal Herrian garai berri batean gaudela nabarmentzen da beti. Kanpotik nola ikusten duzue hemengo Bake Prozesua? Badute honen berri?

Badakite, bai. ETAK adierazpena egin zuenean leku guztietan ikusi genuen, Suitza osoan. Denek izan zuten egoeraren berri, baina orain, adibidez, prozesuak nola jarraitzen duen edo zein egoeratan dagoen ez dakite. Hona ez dira berri horiek heltzen.

Ni jarraitzen saiatzen naiz Interneten bidez. Egunkariak irakurtzen saiatzen naiz. Kanpotik pittin bat blokeatuta dagoela dirudi. Nik ez dut prozesuak nola jarraitzen duen ikusten.

Nolakoa da Suitzan zure bizitza?

Hernanin nuenarekin alderatuta ezberdina. Hemen jendea oso lasaia da. Egunerokoan lanean 8 ordu eta erdi egiten ditut. Eta 17:30etarako kalean nago. Gainontzean, hemen denda guztiak 19:00etan ixten dituzte, baita supermerkatuak ere. 20:00ak inguruan jende guztia etxera joaten da. Nik bazkaldu, adibidez, 12:00-13:00 inguruan egiten dut, eta afaldu 20:00ak inguruan. Eguzkia dagoen bitartean egiten dugu bizitza osoa.

Askoz ere lasaiago bizi gara, hori nabarmenduko nuke. Lanari dagokionez estresa izaten dugu, exijentzia handia izaten da, efikaza izan behar duzu lanean mantentzeko. Baina bestela bizitza lasaiagoa da.

Igandeak dira agian deigarrienak. Mamuen hiriak diruditelan esan nezake. Dena itxita dagoenez ez da ia inor egoten kalean. Mendira edo joaten da jendea. Batez ere neguan. Eskiatzera joatean, esaterako, giro izugarria izaten da, baina kalean ez da inor egoten. Igandetan izugarri nabaritzen da. Harrigarria da. Igandetan zerbait aurkitu

Xabier alabatxoarekin, elurretan.

behar baduzu, ezin duzu pentsatu kalera atera eta zerbait hartuko duzula. Taberna gutxi batzuk egoten dira irekita, hiru inguru.

Ez dakit hemen zer egiten duten igandeetan. Eguraldi ona egiten badu gu igerilekura joaten gara eta elurra egiten badu eskiatzera. Ordu erdira eski pista izugarriak ditugu, eta hori ikaragarria da.

Zer botatzen duzu gehien faltan?

Lagunak, eta Hernanin poteatzera ateratzea. Hernaniko giroa azken batean. Hala ere saiatzen gara urtean pare bat aldiz joaten. Izugarri botatzen ditut faltan oporrak. Nik urtean 20 egun ditut opor soilik. Hango langileek dituzten oporrak hartuko nituzke. Gabonak esaterako ez ditugu hemen pasatzen. Urte batean Italiara joaten gara, nire bikotearen senideengana, eta hurrengoan Euskal Herrian pasatzen ditugu. Herrialde protestantea izanik erregeak ez ditugu ospatzen eta horregatik berehala lanean hasten gara.

Suitzan haurra izan duzue. Zein hizkuntzatan hitz egiten diozue?

Bai, urte eta erdi dauka. Guk etxean frantsesez hitz egiten dugu, baina haurrarekin ez. Berari hiru hizkuntzatan hitz egiten diogu. Nik gazteleraz, Alessandrak, nire bikoteak, italie-

Xabier Plaza eta familia, ospakizun batean.

raz eta hartzaindegian frantsesez. Esan digutenez hainbat hizkuntza erakusten bazaizkio haurri pertsona bakoitzak hizkuntza bakar batean hitz egin behar dio. Azken finean, berak hizkuntza pertsona batekin lotu eta ikasteko.

Nik beti gaztelaniaz egiten diot. Hemen jarraituz gero ingelesa eta alemana ikasi beharko ditu etorkizunean. Eta euskara irakastea ere gustatuko litzaidake. Nik gaztelera egiten diot nire gurasoak ez direlako euskaldunak, hala etorkizunean eurekin hitz egin ahal izango du. Gainera, uste dut hemen gaztelaniak gehiago balioko diola. Hala ere, gustatuko litzaidake ikastea; helduagoa denean egingo dut.

Hemen ditugun lagun batzuek ere egiten dute; gizona ingelesa eta emaztea Italiakoa dira. Eta euren haurrak lau urte dauzka eta hiru hizkuntzak oso ongi hitz egiten ditu. Hitz egiteko denbora pixka bat gehiago behar izaten dute baina ongi ikasten dituzte hiru hizkuntzak.

Ni saiatuko naiz haurri euskara irakasten. Orain ezin diot sartu, zail samarra delako, azken batean, nik bi hizkuntzatan eginez gero nahastu egingo litzukeelako.

Hango gizartea nolakoa da?

Hotzagoak dira. Erasmusen egin nituen harremanak ditut oraindik. Ez dira oso urrun bizi eta elkartzen gara. Hemen poteoa ez dago, baina ohitura dago lanaren ostean taberna batera joan eta terrazan zerbait hartzeko. Ez da oso erraza haiekin hitz egitea baina gerora berehala lortzen duzu harremana egitea. Hemengoak oso organizatuak dira. Suitzar batekin geratuz gero gonbidapena hiru aste lehenago edo hilabete lehenago egin behar diozu. Bazkaltzeko geratzen bagara, esaterako, hilabete lehenago egin behar dugu zita. Arraroa egiten da hasieran. Halako aurrerapenarekin egiten dituzte gauzak.

Baduzue euskaldunik inguruan?

Geneban ginenean bai. Ordiziako bat, Bilbokoak eta

Gasteizkoak ere bazeuden. Ikusten genituen. Lausanan, aldiz, ez dut inor aurkitu. Genebako zazpi urteetan hilerro behintzat ikusten ginen. Laneko batek esan dit euskaldun bat dagoela inguruan, baina ez dut ezagutzen. Klean aurkituko dut halako batean.

Zer da Suitzan gehien gustatu zaizuna?

Herri bezala oso organizatuta dagoela. Dena dago oso txukun, herri osoa. Eta nire izaerarekin bat dator.

Arkitekturaren esparruan oso interesgarria iruditu zitzaizula esan duzu lehen, zergatik?

Ikasten ari nintzenean Europa aldeko bi arkitektura errepertzen genituen gehien. Bat Holandakoa zen, askatasun askoko gauzak egiten zituzten, forma oso ezberdinekoak. Eta alde horretatik oso interesgarriak ziren. Eta Suitzan oso zorrotzat ziren, gauzak oso zehatzak egiten zituzten, ondo bukatuta. Forma aldetik ez ziren oso berritzaileak baina bai ziren berritzaileak zehaztasunari eta teknologiarri zegokienez.

Hori batik bat Suitza alemanean zen. Hemengoa nahiko interesgarria iruditzen zait. Nik zortea dut, lana egiten dudana lekura bezero aberatsak etortzen dira eta aukera dugu proiektu interesgarriak egiteko.

Hiru izar Michelin dituen jatetxe bat berri du, esaterako. Lanak erabat betetzen dit. Ikasten ari naizela sentitzen dut. Hemen lan aldetik asko mugitzen dira. Bi edo hiru urte lan batean pasatu ostean lanez aldatzen da jendea. Hori ere ezberdina da. Salto bat egiteko aukera gehiago ikusten dituzte enpresaz aldatuta, orduan nahiko normala da lanez aldatzea. Baina, jakina, hau egiteko aukera dute langabezia tasa halako txikia delako.

Xabier Plaza hernaniarra, Alessandra, bere bikotea, eta alabatxoa.